

Finns fri vilja

Tord Bergmark

Källor:

¹ Lars Bergström. *Döden, livet och verkligheten. Essäer* (Thales 2004 s. 44).

² Niccolo Machiavelli. *Vad ödet betyder i en människas liv och hur man bör motverka det*. II Principe/Fursten 1513 (Natur och Kultur 1958/1987 s. 123).

³ Anders Haag. *Praktiska guider till större lycka* (SvD Idagsidan 27 oktober 2009). Tanken att det finns någon (annan) som läser av vad som händer i hjärnan har kallats homunculus-misstaget (homunculus = liten människa), och har faktiskt stöd av nobelpristagaren John C. Eccles, en samtida dualist. En god översikt av teorier om förhållandet mellan medvetande och materia består av Hans Rosing i *Medvetandets filosofi* (Akademilitteratur och Schildts 1982).

⁴ René Descartes. *Avhandling om metoden. Fjärde delen*. Återgiven i Idéhistorisk läsebok, band I (Gidlunds 1982 s. 277).

⁵ Antonio Damasio. *På spaning efter Spinoza. Glädje, sorg och den kännande hjärnan* (Natur & Kultur 2003 s. 185).

⁶ Hans Rosing. *Är medvetandet ett skenproblem?* I *Medvetandets filosofi* (Schildts 1982 s. 25-71).

⁷ Michael Fitzgerald. *Autism and Creativity. Is there a link between autism in men and exceptional ability* (Brunner-Routledge 2004, s. 57-141); Christopher Gillberg. *Asperger syndrom. Normala. Geniala. Nördar?* (Cura 1997, s. 143-149).

⁸ Richard Sjöberg. *Gener och individuella skillnader i beteende. Arvsmassan som ett minne för individens och släktens erfarenheter* (Läkartidningen 23/ 2008, s. 1763-1766).

⁹ Torkel Klingberg. *Den lärande hjärnan. Om barns minne och utveckling* (Natur & Kultur 2011, s. 119-122). Intervju med Terrie Moffitt: "Gener och miljö går hand i hand", om bl.a. risken att utveckla kriminalitet (LT 28-29/2007, s. 2052-2055); Lars Orelund, Per-Olof Alm m.fl. *Interaktioner mellan gener och miljö. Predicerar kriminalitet, depression och alkoholberoende* (LT 39/2006, s. 2859-2863).

¹⁰ Karl Popper & John Eccles. *The Self and it's Brain* (Routledge and Kegan 1977)

¹¹ John R. Searle. *Freedom & Neurobiology. Reflexions on Free Will, Language, and Political Power* (Columbia University Press 2007 s. 70).

¹² Ibid. (s. 60-61-78).

¹³ Elkhonom Goldberg. *Den civiliserade hjärnan. Frontalloberna och människans exekutiva funktioner* av (Studentlitteratur 2001/2003 s. 49-50, 100, 168-169, 249-253).

¹⁴ Antonio Damasio. *Descartes misstag* (Natur och Kultur 1994/2003 s. 55).

¹⁵ Hans Rosing. *Den personliga identiteten och livets mening* (Schildts 1986 s. 184).

¹⁶ Daniel Goleman. *Känslans neurologi*. I *Samtal med Dalai Lama* [Originalalets titel *Destructive emotions*] (Wahlström & Widstrand 2003).

¹⁷ Richard Davidson. *Föreläsning vid Neuropsykologiska föreningens årsmöte i Umeå 2004*.

¹⁸ Miller, Taber, Gabbard, Hurley. *Neural Underpinnings of Fear and it's Modulation*. I Robin Hurley & Katherine Taber eds. *Windows to the Brain. Insights from Neuroimaging*. (American Psychiatric Publishing, Inc. 2008)

¹⁹ Katarina Gospic. *Känslan för rättvisa är inbyggd i hjärnan* (Läkartidningen 29-31/2011, s. 1429).

²⁰ Elkhonom Goldberg. Ibid. (s. 58, 95-112).

²¹ Översatta böcker av Alexandr Luria, Antonio Damasio, Elkhonom Goldberg och Oliver Sacks. Den sistnämnde skildrar störningar i hjärnans funktioner i enastående personskildringar.

²² Georg Christoph Lichtenberg. *Aforismer* (Tidens Förlag 1949, s. 47).

²³ Kristian Gerner, Claes-Göran Karlsson. *Folkmordens historia* (Atlantis 2007). Se även Hans Ingvar Roth. *Vardagliga motiv ligger ofta bakom folkmord* (SvD Under strecket 28 juli 2010).

²⁴ G.H. von Wright. *Vetenskapen och förnuftet* (Bonniers 1986 s. 151).

²⁵ Imre Kertész. *En annan. En krönika över en förvandling* (Norstedts 2003 s. 93).

²⁶ Henryk Skolimowski. *Ekofilosofi – att forma en ny livstaktik* av (Akademilitteratur 1982 s. 152-153).

²⁷ Capri Philosophical Park, seminarium juni/juli 2010. *Kampen mellan insikt och instinkt* (Gunnar Adler-Karlsson, Björn Olsen, Anne-Marie Pålsson, Olle Rossander och Håkan Pålsson). Se även Nils Uddenberg. *Instinkter eller insikter*. I *Idéer om livet*, band II (Natur & Kultur 2004).